

KRAJINA ÚTULNÁ

Místo
pro
přírodu

Krajina spící

Nacházíte se na samém okraji Jindřichovic pod Smrkem. V místě, kde byste se před rokem 1999 těžko zastavili. Tehdy tu byla jen ruina starého domu a kolem pozemky nechané po intenzivním chemicky zemědělském hospodaření ladem. Všude kolem rostly do výše metru a půl kopřivy, bodláky, celíky zlatobýly... Původní druhy bylin dávno zanikly a krajina byla zanedbaná a pustá. A přesto nás toto místo něčím oslovilo... Snad tu byla ve vzduchu cítit možnost změny, možnost nechat si od krajiny poradit, co by si tu přála, o čem sní a pak jí pomoci ta přání a sny zhmotnit...

Krajina probouzená

A krajina začala promlouvat, její sny se stávaly našimi sny a přicházely i odpovědi na otázky.

Sen o vodě... Našli jsme místa, kde kdysi bývaly rybníčky. Zůstalo v nich jen bahno. Ten první z nich jsme začali obnovovat – ručně. Podobnou motykou, jakou jsme našli i při vykopávání v místě původní hráze, podobnou motykou, jakou ten rybníček kopal někdo před námi. Ta práce nám trvala tři roky. Stálo to za to, naše sepětí s krajinou se upevnilo. Krajina získala důvěru svěřovat se s dalšími sny. Ale uvědomili jsme si také, že lidské síly nejsou nevyčerpatelné a že pokud chceme víc, musíme sáhnout po technice. Ale také už jsme věděli, jak by měl výsledek vypadat, takže dnes už nepoznáte, který rybníček byl vybudován ručně – všechny rybníčky i tůňky jsou velmi jemně začleněny do krajiny, s ostrůvky a zátočinami. A je jich už osm, tři však máme ještě v plánu.

Sen o pralese... Ten první rybníček jsme obnovovali v lesíku. A čím častěji jsme tam chodili, tím jasnější nám bylo, že tenhle lesík není jen tak obyčejný lesík. Ztracen v údolíčku mezi poli unikl po celé poválečné období hospodářským zásahům. Stal se z něho malý, ale přeci jen prales. Je možné v něm najít téměř všechny druhy listnatých stromů, které by tu měly růst, od semenáčků po staré mohutné stromy, ale i stromy už odumřelé, které teď slouží jako obydlí hmyzu a ptákům. A bylo jasné, že krajina si přeje, aby jí kousek divočiny zůstal, vždyť všude jinde na loukách, polích i v lese se hospodaří. Vyslechli jsme její přání a jen jsme vysadili tři desítky jedlíček, které by v takovém pralese rostly, kdyby tu byla někde v okolí dospělá jedle.

Sen o květinách... Louky zarostlé plevelem jsme začali sekat. A pomaličku se namísto kopřiv a vratiče začínala objevovat tráva. Ale ne květiny, protože podobně jako naše louka byly chemií převálcovány i všechny louky v okolí. Pochopili jsme, že chceme-li loukám vrátit pestrost a barevnost, musíme tak učinit sami. Zkusmo jsme koňmi zorali půl hektaru louky a vyseli do půdy osivo původních trav a bylin od Planty naturalis. A protože se po pár letech ukázalo, že vzniklé pestré společenstvo je i trvalé, vyseli jsme v roce 2009 pestrou louku už na třech hektarech a další budou pravděpodobně postupně následovat.

Sen o mezích... Louky a pole táhnoucí se od obzoru k obzoru... naše unavené oči, ale i unavení ptáci znají dobře ten pohled. Ale krajina, oči i ptáci touží po útulnosti, kterou mohou dát meze a aleje kolem cest. A tak jsme tu vysázeli a ochraňujeme před trávou i zvěří na 2000 stromků. Poblíž domu jsou vysázeny stromy a keře ovocné, hlavně vysokokmeny původních odrůd. Ve volné krajině je to na 16 druhů původních stromů a keřů, které pomalu zvedají hlavu nad trávu a ohlížejí krajinu, kterou dostaly za úkol zútulnit.

Sen o sedlákově... Vpředu kráčejí dva koně a za nimi sedlák drží kleče pluhu a vyorává brázdu. Další společný sen krajiny a nás, jejích obyvatel. Další sen, který se tu stal realitou. Kromě koňmi obdělávaných polí tu máme i záhony různých tvarů, které hostí různé, pospolu rostoucí a vzájemně se chránící druhy zeleniny a bylinek. A ohrady, v nichž se pasou nejen oni zmiňovaní koně, ale i kravka a stádečko koz. I oni udržují pěkný vzhled krajiny – a v brzké době snad od nás dostanou i pěkné dřevěné ploty.

Sen o domech... O domech, které vyrůstají z krajiny, jako by tam vždy patřily. O domech ze dřeva a hlíny, o domech se špičatou střechou a bílým obláčkem kouře nad komínem. Postupně opravujeme ten původní, třista let starý dům, ale vedle něho vyrostl v roce 2008 jeho mladší bráška, na louce větrný mlýn i roubený chlívek, pod kaštanu se už na nový život těší pomníček. Postupně tu vzniká hospodářství jako za starých časů, Žijící skanzen...

Krajina v bezpečí

Jenže co platná by byla všechna snaha o obnovu krajiny, kdyby o ní vlastník rozhodl jinak? Bylo potřeba zajistit i vlastnická práva, přestože se nijak necítíme být vlastníky, ale partnery krajiny. Ale možná je to tak správně, však ona nás si také přivlastnila, už bychom odsud asi nemohli s lehkým srdcem odejít jinam. Část pozemků (přes 3 ha) jsme koupili jako občanské sdružení sami, ale na většinu pozemků se nám peněz nedostávalo. Naštěstí vypomohl Český svaz ochránců přírody s kampaní „Místo pro přírodu“, z jejíž veřejné sbírky bylo možné pozemky vykoupit. Dohromady to bylo přibližně 11 ha, za což ČSOP, ale i všem, kteří na konto přispěli, moc děkujeme.

Krajina podnětná

Všechno to má dva významy: Ten, že se to děje pro tento konkrétní kousek krajiny, pro její stromy, trávu, ptáky a třeba už i čolky, kteří v tůňkách začali žít. A také ten, že se na tu krajinu při prohlídce Žijícího skanzenu a nebo u třetího zastavení naučné stezky můžete podívat a něco se tak dozvědět. O čem? Možná o krajině samotné, poznáte stromy či byliny, brouky a nebo ptáky podle zpěvu. Možná o touze, která to všechno stvořila, společně touze přírody a člověka. A možná o sobě, o svém pocitu, který právě teď máte. Je vám to jedno nebo nechápete ty bláznů, co se do takových donkichotských nápadů pouští nebo snad věříte, že má smysl něco takového dělat či chcete přispět na další výkupy ohrožených částí přírody a nebo třeba jít někam na brigádu pomáhat a nebo jste se rozhodli, že nastal čas k tomu, abyste začali zvelebovat vlastní okolí? Jaké jsou vaše sny?

Podpořte záchranu dalších ohrožených lokalit.
Přispějte prosím na konto kampaně Místo pro přírodu
9999922/0800.
Děkujeme
Bližší informace na www.mistoproprirodu.cz

Lokalita je ve vlastnictví Českého svazu ochránců přírody, tel. 222 511 494, e-mail info@csop.cz a Pozemkového spolku Lunaria, tel. 605 345 467, e-mail info@lunaria-jindrichovice.cz. O lokalitu pečuje Pozemkový spolek Lunaria.

Informační tabule byla vyrobena s využitím prostředků programu ČSOP „Místo pro přírodu“ s podporou Ministerstva životního prostředí. Na obnovu a údržbu lokality přispívají: Liberecký kraj, ČSOP a Nadace Partnerství v rámci programu Strom života, jehož generálním partnerem je Skanska.

